

DELAVSKA PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika
dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1:50 — Cena: za 1 mesec
Din 5:—, za četri leta Din 15:—, za pol leta Din 30:—; za
tiskarstvo Din 7:— (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo
Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad.
Telefon 2263. Štev. čekovnega računa 14.000

Naloge delovnega ljudstva

Za duhovno skupnost

Nasha doba je doba nesoglasja. Božična noč, znanilka miru in božjega obiska, naj bi značila popolno veselje, popolno umiritev človeških duš. Pa kolikar disharmonija! Del človeštva umeva to poslanstvo po svoje. Božična noč naj bo prilika za razuzdano veseljačenje.

Del bi jo umeval pravilno, pa je ne more. V stanovanjih in brlogih, kjer ima glavno besedo beda in pomanjkanje, ne more biti pravega, lepega in srečnega božičnega miru.

Le majhen del človeštva je mogel obhajati iz srca božično noč.

Se niso prav za prav utihnili božični zvonovi, še nas kliče Cerkev k praznovanju božične blagovesti, toda vsakdanje življenje kliče vse, ki so odvisni od dohodkov svojega dela, v drugo smer, v kruto resničnost, ki je ravno nasprotna božični blagovesti.

Vse razbito, nikjer duhovne skupnosti, ki je podlaga vsakemu zdravemu razvoju in vsaki sreči. Te duhovne skupnosti pogrešamo celo po najzobjih edinicah katoličanov, po farah.

Zgodovina apostolov nam predločuje življenje prvih krščanskih fara. Ta zgodovina pripoveduje: Množica vernikov je bila eno srce in ena duša. Nihče ni smatral kaj za svojo lastnino. Vsi so imeli vse skupno. Z velikim uspehom so dajali apostoli pričevanje o vstajenju Gospodovem. Nad vsemi je bila božja milost v obilni meri. Med njimi ni bilo nobenega, ki bi bil v bedi. Kdor je imel zemljišče in hišo, jih je prodal, izkupiček pa je prinesel in položil k nogam apostolov. Od tega so dajali vsakomur po potrebi... Dnevno je pripeljal Gospod k njim druge, ki naj bi jih rešili.

Jasno je, da je uspešno krščansko življenje brez duhovne skupnosti nemogoče. Če nastanejo v kakem gospodarskem in družabnem razvoju zastoji, nejasnosti, dvomi, je edina rešitev v tem, da preiščemo in odstranimo vzroke teh nesoglasij. Če jih pa hočemo spoznati do dna, moramo iti naprej k prvemu viru. Le tukaj moremo ugotoviti prvotnega duha v celem njegovem bistvu. Isto in pred vsem velja za pravo življenje kristjanov. Pot prvih krščanskih fara, prvih kristjanov je še danes merodajen in ni razen njega nobenega drugega.

Saj tudi danes prihajajo ljudje v cerkev k službi božji. Toda ali vlada med njimi kakšna skupnost, kakšna notranja vez? Ali moremo od teh kristjanov pričakovati, da se bodo čutili med seboj brate in sestre, da bo vse prešinjala zavest nujne skupnosti, v slabih in dobrih časih?

Ali moremo pričakovati od teh kristjanov, da bodo čutili v sebi dolžnost, da spričujejo Kristusa manj z besedami, bolj z dejanji?

Ali moremo pričakovati od teh kristjanov globoko spoznanje, da jim nalaga odvisno premoženje dolžnost, da gospodarijo z njim v prid in korist svojih manjših bratov, revežev? In kdo naj dopove tem kristjanom, da je ta dolžnost tako velika, da ne more biti za njo nikakega spregleda?

Vsak bo rekel, da je to nemogoče. Pa vendar tvorimo vsi kristjani skupaj Kristusovo cerkev, tvorimo katoliško cerkev, ki je edina naslednica Kristusa. Kristusova cerkev vodi Duh, ki ljubi novo. In učimo se, da ni Duh božji duh suženjstva ampak duh svobode. In če vidimo, da je v tej cerkvi vse preveč tiho, staro, vse tako mirno, nekako mrliško, kako naj verujejo stiskani, zasluženi, hrepeneči po svobodi na božjega Duha, na Duha, čigar vihar bo strl sta-

ro, da bo obličje njegovih otrok zopet novo, lepo, mlado?

Duh božji! Današnji človek je tako zelo zaslužjen! Današnji človek je suženj denarja, tlačaniti mora bogatašem, trpi lakoto bolj kot nekdanji rimski sužnji, žeda ga po pravici, hrepni po svobodi.

Vemo pa, da ta žeda ne bo pogašena, da ta lakota ne bo utešena, dokler ne bo objel nas kristjane duh pravih kristjanov, duh skupnosti in duh odgovornosti za zmago Duha božjega. Vemo pa, da črke tega ne bodo napravile. Dejanja so, ki bodo pripomogla do zmage in do popolnega razmaha Kristusovi pridigi na gori. Ravno zaradi tega se mora krščansko delavstvo boriti za brezpogojno skladnost med naukom in med prakso pri kristjanih.

Posledice tega pomanjkanja.

Marsikdo se čudi, da so katoličani v javnosti, v politiki popolnoma brez vsakih idej, da so popolnoma nemočni, da jim manjka vsak vzlet za dejavnost. Vsa modrost politike tako zvanih katoliških strank je v trudu, kako bi ohranile svoje mandate in svoje postojanke. Pred težkimi gospodarskimi in socialnimi vprašanji pa obstanejo. Tako proslavljeni prelät Scipila je rekel pri gostih prilikah: »Zdravila, ki naj bi ga sedaj dal proletarjem, ne poznam.« Tak odgovor slišimo skoraj vsé povsod: »Ni mogoče drugače.«

Zaradi »ni mogoče« gredo vsa socialna in gospodarska vprašanja mimo politikov in sociologov, ki se imenujejo katoliške. Ne vedo tega in niso zmožni spoznati, da hrepene danes vsi delovni sloji in vsi pošteni družabni elementi po družabnem in gospodarskem prerodu.

Ker nočejo tega spoznati, se njihova politika odraža le v enem: V krpanju družabnih in gospodarskih razmer. Točno je označil to politiko profesor Dinawitzer na zborovanju voditeljev krščanske socialne stranke v Avstriji s »hišno lekarno«, ki hoče z nedolžnimi obliži in mazili zdraviti bolezen, ki je neozdravljiva.

Taka politika je škodljiva iz dveh ozirov: zavaja večino pripadnikov v slično brezdelje, nejasnost in zmotnost, med delovnim ljudstvom pa velja za zaščitnico kapitalistov in njihovih interesov. Ali z drugo besedo za zaščitnico liberalizma. V položaju, kakršen je, je to tudi resnično.

Zakaj tako? Zopet pomanjkanje duhovne skupnosti, pomanjkanje odgovornosti za to, da bi zmagal med ljudmi Duh božji, tak kakor je bil v prvih krščanskih cerkvenih občinah. Ko bi vladal ta duh, bi morali spoznati, da so sedanje razmere nezdrave, da so proti naravnim in naravnim zakonom. Morali bi spoznati, da je politika »hišne lekarne« škodljiva in da vodi nujno v prepad.

Ko bi vladal v njih in jih vodil duh skupnosti, bi uvideli, da je sedanja družabna in gospodarska stavba v temeljih preperela, zaradi tega nevarna. Rešitev bi bila le v tem, da bi z vso opreznostjo in previdnostjo odstranili razpadajočo stavbo, na njeno mesto pa da bi postavili novo stavbo, zgrajeno na novih temeljih. Zavedali bi se sicer, da ne smejo ničesar odstraniti od sedanje stavbe, dokler niso pripravili nadomestila, zavedali bi se pa tudi, da ne smejo z odstranjevanjem razpadajoče in z gradnjo nove stavbe nič več čakati.

Zgodovina uči. Nazorno uči na dogodkih pred revolucijo v Franciji, kjer je vladal zgodnji kapitalistični fevdalni sistem. Fevdalci so bili tako neuvidevni,

da niso spoznali, da morajo pričeti s spremembo vsega gospodarskega sistema. Nasprotno razpadajoči fevdalni sistem so krpali, ga zdravili na razne načine, s čimer so razpad za gotovo dobo odmaknili, niso ga pa preprečili. V znameniti noči — 4. avgusta 1789, ko jim je voda tekla že v grlo, so se odpovedali vsem fevdalnim pravicam. Toda njihova ura je odbila, Bog ni več sprejel prepozne žrtve. Izbruhnila je revolucija, povzročila ruševine, pod katerimi so bili pokopani fevdalni gospodje z vsemi svojimi pravicami vred.

To je napravila politika krpanja tedanjih vodilnih katoličanov.

Nekoliko odgovora.

Od več strani nam očitajo, da smo v zvezi z liberalizmom in marksizmom, češ, da napadamo samo katoliško družbo, ne pa izrazitih nasprotnikov katolištva.

Ta očitanja so le izgovor v zadregi. Če izjavljamo, da se borimo za brezkompromisno krščanstvo, potem ne bomo tega zahtevali od tistih, ki krščanstvo, v prvi vrsti pa katoličanstvo zanikajo in žive po svojih naukih, ampak od tistih, ki se priznavajo za sinove kat. cerkve, ki si lastijo v politiki in v javnosti absolutno besedo in pokorščino ravno radi tega, ker pravijo, da so katoliški politiki in ker jih kot take javnost tudi priznava.

Take politike pa ne moremo priznati niti za katoliško niti za lastno. Zato poudarjamo javno, da bodo vsi tisti, ki so v dvomu o katoliški veri ravno radi političnih katoličanov, na jasnem, da je še krog katoličanov, ki drugače pojmuje katoličanstvo in javno udejstvovanje katoličanov na podlagi katoliških načel. Pa še to poudarimo, da stoji na tem stališču vse zavedno krščansko in katoliško delavstvo na vsem svetu.

Krščanska strokovna delavska internacionala in svetovna kriza

Od 14. do 15. decembra je imel v Königswintu sejo pod predsedstvom predsednika B. Otteja odbor naše internacionala, ki mu pripadajo poleg članov predsedstva še zastopniki državnih central in mednarodnih strokovnih zvez. Seja je razpravljala o vplivu gospodarske krize na delavske prilike in zavzela o tem sledeče stališče:

Internacionala konstatira, da je bila ena prvih posledic krize povsod močan pritisk na eksistenco delojemalcev in da se izražata pritisk z znižanjem plač, odpravo ali omejitvijo socialnih dajatev, kakor tudi z omejitvijo socialne zaščite dela.

Načelstvo internacionala dalje ugotavlja, da poslabšanje življenskega standarda ni posledica razlik v poedinih državah obstoječega meznega in življenskega standarda. Poslabšanje se je namreč izvršilo v takih industrijskih centrih, kjer je bil življenski nivo že dalje časa na izredno nizki stopnji. V vseh državah, kjer se niso v isti meri znižale mezde in cene, trpi delavska eksistenca. Znižanje mezd je pa zmanjšalo kupno moč širokih ljudskih slojev, kar je krizo poostriilo. Poslabšanje življenskega standarda povzroča tudi moralno škodo in pripravlja pot radikalizmu.

Načelstvo obsoja ta razvoj in obsoja od delodajalcev prepogosto uporabljena sredstva, ki zlorabljajo brezposelnost, da morejo nalagati delavcem pogoje, ki niso prav nič utemeljeni v močno poudarjeni mednarodni konkurenci.

Moramo.

Krščanskemu delavstvu zapoveduje to pot ne želja po osebnih koristih, ampak dolžnost. Za krščanstvo namreč ne obstoja nikjer in v nobenih okoliščinah »ni mogoče«. To besedo slišimo pri vsaki priliki. Ko so nekateri sociologi v Avstriji in Nemčiji stavili predlog, da se naj izvede naseljevanje brezposelnih doma in v prekmorskih deželah, so vodilni krogi to misel pozdravili, hkrati pa so pribili, da ni na razpolago denarnih sredstev. Če pa pomislimo, da so ravno isti krogi žrtvovali za po krivdi vodstev propale banke sto in sto milijonov in če pomislimo, da imajo med temi krogi v Nemčiji in Avstriji glavno besedo ravno katoliški politiki, se vidi vsa brezglavost in brezidejnost, obenem pa neiskrenost take politike.

Mi vemo, da ne bo obstalo kolo zgodovine. Zato smo po svoji vesti dolžni, da podvojimo svoje napore, da bomo pripravljeni, če nas pokliče zgodovina. Zavedati se moramo, da se kujejo v takih zgodovinskih kovačnicah usode in pota človeštva za deset- in stoletja. Zato ne smemo biti v takih kovačnicah le pasivni člani kot gledalci, ampak aktivni sodelavci. Še več. Mi moramo dajati ideje, svetovati in delati.

To nalogo bomo pa mogli vršiti le, če bomo delovali na tem, da se poživimo in poglobimo duh skupnosti med kristjani in katoličani, če bomo dosegli, da se otresejo katoličani jarma političnih voditeljev, da vzamejo svoje voditelje pod strogo kontrolo in da zahtevajo od njih strogo doslednost načel v javnem in zasebnem življenju. Z eno besedo, če bomo toliko dozoreli, da bomo krepko in neustrašeno korakali po tradicijah in naukih, ki so nam jih začrtali Ketteler, Vogelsang, dr. Krek in Leon XIII.

Strokovnim organizacijam naj se da vedno, kadar zahtevajo delodajalci znižanje mezd, priložnost, da ugotovijo položaj in stanje produkcijskih stroškov. — Vlade držav naj ne podpirajo znižanja mezd, ampak naj ščitijo mezdne pogodbe, ker pomeni njih kršitev vprašanje eksistenčnega obstoja in ima slabe moralne posledice.

Brezposelnim naj se zagotovi potom brezposelnega zavarovanja človeka dostojen eksistenčni minimum, da se zavarujejo delavci in njihove družine pred bedo. Poleg zavarovanja naj se uporabijo tudi vse druge naprave.

Socialna zakonodaja se mora ohraniti vsaj na današnji višini, od vlad ratificirane mednarodne konvencije naj se točno izvršujejo.

Z ozirom na težke posledice brezposelnosti naj se radi omejitve in odprave brezposelnosti zaposli oziroma vključi v produkcijski proces čim večje število delavcev. Radi tega naj se sklenejo potrebni mednarodni dogovori, pogodbe med delavskimi in delodajalskimi organizacijami, skrajša naj se delovni čas, organizira naj se delovni trg in uporabijo še vsa druga sredstva.

Načelstvo zahteva, da uredijo države v smislu svojih prejšnjih sklepov definitivno vprašanje mednarodnih dolgov, carin naj ne zvišujejo, meje naj se ne zapirajo. Vlade naj preidejo k iskrenemu sodelovanju v gospodarstvu, ki naj povrne svetu zaupanje, brez katerega ni mogoče premagati krize. Sodelovanje vlad naj

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Železničarski vestnik

Izplačevanje aktivnih prejemkov uslužbenecem, katerim je po sili zakona prenehala služba.

V poslednji številki smo poročali, da se ni rešeno vprašanje glede izplačevanja prejemkov tistim uslužbenecem, katerim je prenehala služba po sili zakona, t. j. onim, ki so dovršili 65. leto stalni ali so že preko 12 mesecev bolni, pa ni bil izdan odlok o njihovi upokojitvi v roku treh mesecev, kakor to določa zakon. Izrazili smo upanje, da bo ta zadeva rešena v zadovoljstvo uslužbenecv. In nismo se motili. Finančni minister je namreč izdal o tem pojasnilo, ki more zadovoljiti vsakega uslužbenca. S tem je olajšano postopanje pri upokojitvi, tako da bo v bodoče marsikateri zopet zaposlil brez skrbi za svojo upokojitev, če ima le pravico do nje. Pojasnilo podajamo v naslednjem doslovno:

Dejstvo je, da mora po drugem odstavku § 114 zakona o drž. prom. osebju pristojna oblast izdati odlok o prenehanju službe v slučajih, ki so navedeni v točkah 3, 4, 7, 13 in 15 § 112 istega zakona, in sicer najkasneje v roku treh mesecev od dne, ko je nastal vzrok, zaradi katerega se mora uslužbenca upokojiti oziroma odpustiti. Ako pa pristojno oblast ne izda odloka v tem roku, se smatra za dan prenehanje službe zadnji dan tromesečnega roka. Vendar pa ta določba še ne pooblašča pristojnega oblastva, da bi smelo razrešiti službenih dolžnosti po tromesečnem roku uslužbenca, ki si je po drugem odstavku § 113 navedenega zakona pridobil pravico do pokojnine, ne glede na to, če je odlok o prenehanju službe oziroma upokojitvi izdan ali ne. To pa radi tega, ker § 119 cit. zakona določa, da se mora uslužbenca razrešiti službenih dolžnosti v navedenih slučajih najkasneje v roku enega meseca potem, ko je njegov neposredni predstojnik prejel obvestilo v odloku o prenehanju službe. Iz tega izhaja, da se uslužbenca ne sme razrešiti službe, če tak odlok ni bil izdan.

Kar se s to zadnjo odredbo obenem zahteva, da namreč tako določen rok ne sme prekorčiti zadnjega dneva tromesečnega roka iz § 114, pomeni, da se morajo prizadeti uslužbeni, za katere ni bil izdan odlok o prenehanju službe v tem roku, pa imajo pravico do pokojnine, upokojitvi z naknadno veljavnostjo in da se čas, prebit v službi po dovršitvi tromesečnega roka od dne, ko je nastal vzrok za prenehanje službe, ne sme računati kot državna služba. Z drugimi besedami, uslužbeni, pri katerih je nastal eden izmed naštetih vzrokov, se morajo obdržati v službi tudi po tromesečnem roku, katerega smo prej omenili, in sicer se ga obdrži tako dolgo, dokler ni izdan odlok o njihovi upokojitvi. Kot takim se morajo izplačevati tudi aktivni prejemki v smislu ostalih za-

konskih določb, po katerih pripadajo uslužbeni v aktivni službi vsi aktivni prejemki do dne prenehanja službe, čeravno se po izdani odločbi o upokojitvi, oziroma po prejemu obvestila o tej odločbi uslužbenec dejansko tudi razreši, ali se v smislu zadnjega odstavka § 119 zakona o drž. prom. osebju smatra, da so razrešeni službe zadnji dan tromesečnega roka, ko jim je po sili zakona prenehala služba.

Glede na to bi se moralo po odmeri pokojnine pričeti z obračunom med pripadajočimi pokojninskimi prejemki, računajoč od zadnjega dne tromesečnega roka, ko je prenehala služba, pa do dne, ko je bil uslužbenec dejansko razrešen službe. Tako dobljeno razliko med aktivnimi in pokojninskimi prejemki bi se moralo vrniti državi blagajni. Toda to se mora storiti samo v slučaju, če pristojni minister določi v svoji odločbi o upokojitvi, da teko pokojninski prejemki od prvega dne prihodnjega meseca po dovršitvi tromesečnega roka; nasprotno pa, ako take določbe ni, ampak se le odredi, da gre pokojnina od prvega dne prihodnjega meseca po mesecu, v katerem je bil prizadeti uslužbenec dejansko razrešen službe, tedaj se razlika med aktivnimi prejemki in pripadajočimi pokojninskimi prejemki do dne, ko je bil dejansko razrešen službe, ne povrne.

Samo ob sebi se razume, da se i v enem, kakor tudi v drugem slučaju, čas prebit v službi po zadnjem dnevu tromesečnega roka, ki ga omenja § 114 zakona o drž. prom. osebju, kakor smo že prej poudarjali, ne more računati kot državna služba, ne za napredovanje, kakor tudi ne za pokojnino in drugo, ker zakon določa, da je nastopil prenehanje službe zadnji dan omenjenega tromesečnega roka in se obenem tudi smatra ta dan kot dan razrešitve službe.

Tako pravi pojasnilo gosp. ministra za finance.

V kratkem povedano, to pojasnilo določa, da pritičejo aktivni prejemki do dne fiktivne razrešitve službe, če je v odloku o upokojitvi določeno, da gredo pokojninski prejemki od dne razrešitve. Treba je torej le poskrbeti, da pride taka določba v odlok. Seveda se računa za pokojnino samo 15 mesecev potem, ko je uslužbenec radi bolezni prenehal prihajati v službo ali samo 3 mesece potem, ko je dopolnil 65. leto starosti. Ostali čas pa, kolikor je bil več v službi in dobival aktivne prejemke, se ne računa niti za pokojnino niti za napredovanje ali drugo.

ALI SI ZE PORAVNAL ČLANARINO? IZ OKROZNIC.

Zdravljenje v II. razredu bolnišnice.

Glede zdravljenja v II. razredu bolnišnic je centralna uprava hum. fondov izdala naslednje pojasnilo:

nja, ki mora vplivati na javno mnenje vseh dežel, da privede vsa ljudstva k spoznanju, da morejo doseči le v skupnosti, kar ne morejo vsaka posebej in to je: **ozdravitev gospodarstva v mirovnem duhu.**

Seja je dalje razpravljala o razmerju med žensko zaposlitvijo in današnjo krizo. H. Henseler je poročal o mednarodnem uradu dela. Tajnik internacionale Serrarens je poročal o strokovnem gibanju. V nekaterih državah je številni napredek, ponekod nazadovanje, v celoti pa je članstvo naraslo za 15%.

lom izdelkov. Če znaša produkcija 10.000 parov mesto 12.000, odpade na v delavnici zaposleno osebo le 22.750 kron, mesto 27.300 kron. Če pa znaša produkcija le 6000 parov (najnižja mera), znaša vsota zaslužka 13.650 kron.

b) Razdelitev izvedejo z ozirom na pripadnost delavca v plačilno skupino in v razmerju k doseženi množini produkcije. Delavec iz prve skupine, ki ima tedensko 480 kron, dobi 240 kron, če iznaša produkcija le 6000 parov čevljev; 360 kron, če znaša 9000 parov čevljev in 480 kron, če znaša 12.000 parov čevljev.

Do leta 1928. je delil Bata svoje osebe v pet skupin: kvalificirani delavci s povprečnim tedenskim zaslužkom 450 kron, nekvalificirani s povprečnim tedenskim zaslužkom 360 kron, kvalificirane delavke s povprečnim tedenskim zaslužkom 240 kron, nekvalificirane delavke s povprečnim tedenskim zaslužkom 180 kron in mladi moške (vajenci) s tedenskim zaslužkom 130 kron.

V začetku leta 1928. je izvršil novo razdelitev v štiri skupine, ker je smatral, da mora vsak zaslužiti na dan 80 kron, če naj si kaj prihrani:

Moški delavci nad 21 let (45% vsega osebja) 480 kron; ženske osebe nad 18 let (16% vsega osebja) 240 kron; mladolletni delavci izpod 21 let (26% vsega osebja) 210 kron; ženske osebe izpod 18 let (13% vsega osebja) 150 kron.

Sporoča se, da se povrnitev stroškov za zdravljenje v višjem razredu lahko odobri samo v slučaju, ako je bila potrebna nujna operacija, pa v tretjem razredu ni bilo prostora.

Če je pa bilo prostora v tretjem razredu, tedaj ni povoda za zdravljenje v višjem razredu.

Bolniški fond namreč radi svojih skromnih dohodkov in velikih potreb svojih članov ne more dovoliti bolnikom zdravljenja v višjem razredu razen v veliki potrebi.

TOLMACENJE ČLENA 32 PRAVILNIKA ZA ZDRAVNIŠKO SLUŽBO BOL. FONDA.

Centralni upravni odbor je na seji dne 17. novembra 1931 sklenil sledeče: Pozivanje žel. zdravnikov na dom je treba omejiti, kakor to odreja pravilnik, isto tako pa tudi ambulantno zdravljenje bolnikov.

Četudi pravilnik ne omenja nujnega slučaja, se vendar lahko sklepa iz odredbe pravilnika bol. fonda, ki določa to za slučaj neambulantnega kakor tudi za slučaj ambulantnega zdravljenja.

Četudi se železniškega zdravnika ne more obvezati, da bi bil stalno pripravljen v svoji ordinaciji, da nudi zdravniško pomoč podnevi in ponoči, vendar s tem še niso oproščeni obveze, da se obrnejo na svojega zdravnika v vsakem slučaju, ne oziraje se, ali jim njihov zdravnik lahko nudi svojo zdravniško pomoč ali ne.

Če gre za bolezen, ki je nastala pred ordinacijo, pa član ni poklical zdravnika za časa ordinacije, tedaj nosi član odgovornost in posledice, ker ni poklical svojega zdravnika.

Kadar se pripeti slučaj, da dá zdravnik navodila, kako je treba ravnati z bolnikom, tedaj je član obvezan, da ponovno klic zdravnika, ako bi se stanje bolnikovo poslabšalo, ali ako bi pomoč po navodilih zdravnika ne pomagala.

Viničarji

Iz centrale. Da ne bo raznih vprašanj, če kdo letos časopisa ne dobi, sporočamo, da nismo mogli tistim časopisa naročiti, kateri še dolgujejo članarino za november 1931. Izjemo smo napravili le takim, ki so znani po svoji stalnosti, da plačajo tudi, čeprav

Volitve obratnih zaupnikov

Do konca tega meseca morajo biti izvedene volitve obratnih zaupnikov. To smo že poudarili, da morajo priti obratni zaupniki prav v vsak obrat.

Vprašanje je, kako se izvedejo volitve obratnih zaupnikov. Izvesti jih moremo na dva načina: Skrajšani volilni postopek in volilni postopek, kakor ga prepisuje naredba »Navodila za volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov«.

Skrajšani volilni postopek.

»Navodila« predvidevajo, da se morejo vršiti volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov v posameznih podjetjih tudi drugače, kakor predpisujejo »navodila«, po tako zvanem skrajšanem postopku. Ta obstoji v tem, da se spoprazumejo delavci in nameštenci ter podjetnik, da se izvedejo volitve kar mogoče hitro. Za tak sporazum mora glasovati tri petine delavstva.

Predlog za skrajšani volilni postopek

Ta na videz zelo zamotana plačilna oblika je v tesni zvezi s samostojnostjo delavnic. Podpirala naj bi čut skupnosti in pospeševala enakomerno sestavo vseh plasti delavstva.

Ako ustanovi Bata novo delavnico, ji dodeli nekaj prvovrstnih delovnih moči, v splošnem pa so v novi delavnici v večini manj izvežbane moči. Dokler ne doseže delavnica najnižje produkcije, imajo delavci minimalno plačo, in sicer z ozirom na skupine, katerim pripadajo 200, 100, 90, 75 kron tedensko. Bata ve, da jih s tem priganja k čim večji storitvi. Če zadržuje delavec produkcijski proces bodisi zaradi zanikrnosti bodisi zaradi nesposobnosti, ga premesti drugam ali pa odpusti. Če pa pokaže kdo posebne zmožnosti, ga napravi za svojega sodelavca.

3. Določeno tedensko plačo dobivajo redoma vsi nastavljeni centralne službe in tisti, čijih plača ni v nikakoli zvezi s produkcijo. Da bi dal tudi temu osebju pobudo k višji storitvi, mu naklanja koncem leta poseben priboljšek, čigar višina je odvisna od višine storitve.

4. Soudeležba na dobičku je izenačena za vsako prenešeno odgovornost. V poštveh pride torej le osebe, ki ima posebno odgovornost. Soudeležba na dobičku zavisi tudi od teže odgovornosti.

Na dobičku je soudeleženi v delavnicah za dogotavljanje 20—30 oseb, to je 50—60% vsega delavstva prve skupine

včasih mnogo dolgujejo. — Zopet je umrla ena članica in sicer tov. Hriberšek Marta v župniji Plujška gora. Ni bila članica posmrtninskega sklada, zato posmrtnine ne more dobiti. Koliko škode si nekateri napravijo s svojo brezbriznostjo. Centrala ni temu nič kriva, ampak prizadele družine same. Nekateri pošiljajo pritožbe centrali, češ, da se jim je nakazala premajhna bolniška podpora. Že večkrat smo na tem mestu omenili, da bolniške podpore sploh nihče več ne dobi, kdor se ni zdravil s pomočjo zdravnika. To seveda mora imeti potrjeno na prijavi. Izvzeti so le izredni slučaji, tam je tudi podpora malenkostna. Komur se je radi pomankljivo izpolnjene prijave krivo odmerila bolniška ali nezgodna podpora, naj se le pritožijo centrali, tako je prav. Krivice ne sme biti nikomur! Opozorjamo vse skupine, da članom, ki dolgujejo na članarini, sploh podpor ne priznamo. Moramo skrbeti za red in točnost! Zaupniki! Pojasnite to članom. Člani, pošljite prispevek za posmrtninski sklad. Položnice smo vsem razposlali. Kdor ne plača takoj, izgubi pravico do posmrtninske podpore.

Sv. Trojica v Haložah. Viničarska komisija, ki se je vršila zadnjič v šoli pri Sv. Duhu, je sklenila, da pripada viničarju tov. Gosak Juriju pravica do odškodnine 656 litrov mleka, 200 Din za koruzinje, 300 Din za nagrado in polovnjak grozdnih tropin. Tov. Drevenšek Jakobu, viničarju, pa se je priznalo 300 Din nagrade, 70 Din odškodnine za koruzinje, 1 polovnjak tropin, 150 Din za oskrbo telice in mleka štiri litre dnevno od 1. junija do 11. novembra 1931, oziroma odgovarjajoča odškodnina v denarju. Viničar, ki g. Prejace je načelno pristal na sporazum, da vse plača, uveljavljati pa si je neke pri- držke, ki sporazum prav za prav zanikujejo. Zato se na predlog zastopnika viničarjev tov. P. Rozmana izdalo potrdilo, da ni bil sporazum dosežen, to pa radi tega, da moreta oba viničarja svoje zahtevke uveljaviti pravočasno pri sodišču, to je v roku 30 dni po izvršeni komisiji. Haloške viničarje še čaka trda borba za zboljšanje svojega položaja, posebej tam, kjer se organizacija komaj začneja. Treba bo jeklene vztrajnosti, samozvesti, odločne borbe, posebej pa zaupanja v skupno moč strokovne komisije. Kdor v skupnost vseh zaupa, ta bo tudi vzdržal in sigurno zmagal.

stavi stari zaupniški odbor, če pa tega ni, pa strokovna organizacija, če pa tudi te ne bi bilo, pa najstarejši delavec. Nato skliče predlagatelj vse delavce in nameštence na skupni sestanek. Na tem sestanku glasujejo delavci, če so za skrajšani volilni postopek. Glasovati mora pa tri petine. Na tem zborovanju se izvoli z večino glasov tudi volilni odbor in predsednik volilnega odbora. To pa le v tem slučaju, če ni že starega zaupniškega odbora. Na tem zborovanju se izvedejo tudi volitve obratnih zaupnikov same.

Ce je vložena samo ena kandidatna lista, je ta lista izvoljena brez glasovanja. Če je pa več kandidatnih list, volijo delavci z glasovnicami, in sicer na ta način, da napiše na poseben listek vsak številko dotične kandidat. liste, za katero hoče glasovati. Torej samo številko, nič imen. Predsednik volilnega odbora pozove na podlagi volilnega imenika vsakega uslužbenca, da glasuje. Dotični.

Bata

(Dalje.)

Da bi mogel Bata določiti na vsako enoto odpadajočo plačo, določi najprej najvišjo produkcijo, ki jo naj izvede delavnica. Primer: Najvišja produkcija za delavnico znaša 2000 parov čevljev na dan. Na podlagi tega določi najvišjo plačo, katero more doseči vsak delavec v svoji skupini in izračuna na tej podlagi celotno vsoto za delavnico.

Nadaljnji primer: Vzemimo, da je v delavnici 80 oseb. 40 jih pripada skupini, čijih zaslužek znaša tedensko po 480 kron, 10 k skupini s tedenskim zaslužkom po 240 kron, 20 k skupini s tedenskim zaslužkom po 210 kron, in 10 k skupini s tedenskim zaslužkom po 150 kron. V tem primeru bi znašala celotna vsota zaslužkov za prvo skupino 19.200 kron, za drugo 2400 kron, za tretjo 4200 kron, za četrto 1500 kron. 12.000 parov čevljev bi torej stalo na teden 27.300 kron. Na vsako produkcijsko enoto odpadajoči zaslužek bi torej bil 2275 kron.

Ta plačilna enota je zračunana na podlagi najvišje produkcije vseh v delavnici redno zaposlenih delavcev in na podlagi povprečnega zaslužka odgovarjajočih delavskih skupin in omogoča s pomočjo dveh računskih izvedb ugotovitev zaslužka za vsakega posameznega delavca.

a) Plačilno enoto pomnožimo s števi-

in približno 30% vsega delavstva. Soudeležba na dobičku je v različnih oddelkih izvedena pod različnimi imeni. Soudeležba tvori brez dvoma najvišji dohodek na zaslužku. Saj imajo voditelji posameznih oddelkov sorazmerno nizko stalno plačo. Le 200—300 kron tedensko. Soudeležba na dobičku je vsekakor odvisna od slučaja, dočim predstavlja plača vseeno nekaj trdnjše.

Bata izplača vsak teden le polovico pripadajočih vsote iz naslova soudeležbe na dobičku, ostanek je vknjižen v dobro dotičnim osebam in obrestovan z 10%.

Da bi Bata opravičil svoje postopanje, trdi, da ne spada soudeležba na dobiček k pravi redni plači in da mora imeti neko garancijo, da bo vodilno osebo redno vršilo svoje delo. Sicer pa dobi svoj del izplačan vsak, ki zapusti tovarno.

Kar se tiče socialnega zavarovanja, prispeva Bata le tisti del, ki ga določa zakon. Le vprašanje zavarovanja za slučaj brezposelnosti še ni rešeno. Na Češkem zavisi pravica do podpore od tega, če je dotični član kake delavske strokovne organizacije. Ker je pri Bati le malo delavcev organiziranih, je nevarnost, da bo brezposelno zavarovanje za nje brez pomena.

bo usmerjeno na olajšanje izmenjave blaki je pozvan, vrže glasovnico v to pripravljen posodo.

Po končanem glasovanju se mora sestaviti zapisnik v petih izvodih. Tri mora predsednik poslati delavski zbornici, katera bo dva izročila inspekciji dela, da jih overovi. En overovljeni zapisnik bo zopet vrnila izvoljenim zaupnikom. En izvod zapisnika dobi delodajalec.

Vse drugo je pa tako, kakor pri daljšem postopanju volitev.

Volilni postopek na podlagi »Navodil«.

1. Volitve izvajajo volilni odbori. Kjer so že obratni zaupniki, tvori zaupniški odbor volilni odbor. Predsednik zaupnikov je obenem predsednik volilnega odbora.

Kjer tega ni, tvorijo volilni odbor najstarejši delavci dotičnega podjetja, katerih mora biti toliko, kolikor zaupnikov v podjetju naj se izvoli.

Vsak volilni odbor mora imeti najmanj tri člane. Če sta v kakem podjetju samo dva zaupnika, je tretji član volilnega odbora tisti delavec, ki je najdalje zaposlen v dotičnem podjetju.

2. Naloge volil. odbora: voli predsednika, sestavi volilni imenik, razpiše volitve, določi dan in kraj volitev, sprejema in rešuje pritožbe zoper sestavo volilnega imenika, popravlja volilni imenik, vodi volitve, ugotavlja in razglasa uspeh volitev, sprejema pritožbe zoper volitve.

3. Volilni odbor mora zahtevati potom banske uprave, da inspekcija dela potrdi: a) volilni odbor, b) določi dan volitev, c) da obvesti o sklepu lastnika ali delodajalca dotičnega podjetja.

4. Volitve se razpišejo s posebnim volilnim razglasom. Od dne, ko so se objavili razglas, do dne, ko naj se vrše volitve, mora miniti v podjetjih, ki imajo do 150 delavcev, najmanj dva tedna, v

podjetjih nad 150 delavcev pa najmanj trije tedni. Roki so torej precej dolgi in že zaradi tega je priporočljiv skrajšani postopek.

5. Volitve se vrše na dan, ki je označen na volilnem razglasu, in sicer na podlagi kandidatnih list. Kandidatno listo, ki mora imeti toliko kandidatov in namestnikov, kolikor je določenih zaupnikov za dotično podjetje, ima pravico predlagati krajevna organizacija ali pa tolikokrat po pet polnopravnih volilcev delavcev in nameščencev, kolikor se voli zaupnikov. Kandidatne liste morajo biti stavljen volilec na vpogled najmanj tri dni pred volitvijo.

Vsak volilec dobi v roke po eno glasovnico vsake kandidatne liste. Vsaka kandidatna lista ima namreč svojo posebno glasovnico. Volilec položi glasovnico tiste kandidatne liste, za katero hoče glasovati, v kuverto, jo zapečati in odda volilnemu odboru, v katerem so tudi predstavniki kandidatnih list. O postopanju po volitvah prihodnjic.

Koliko zaupnikov volijo delavci?

V podjetjih, v katerih je zaposlenih do 20 delavcev, volijo enega zaupnika; od 21 do 50 volijo največ tri zaupnike; od 51—100 največ štiri zaupnike; od 101 do 150 največ pet zaupnikov; od 151 do 450 največ šest zaupnikov. Če je več kot 451 delavcev, voli nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, toda v celoti ne morejo več voliti kot 16 zaupnikov in seveda tudi toliko namestnikov.

Kdo ima volilno pravico?

Aktivno volilno pravico imajo vsi delavci obojega spola, ki so ob času volitev zaposleni v podjetju in so dovršili 18. leto starosti.

Pasivno volilno pravico pa ob pogoj, da uživajo državljske pravice, vsi polnoletni in pismeni volilci obojega spola.

gova vlada s svojimi diktatorskimi naredbami ne more več rešiti kapitalističnega sistema. Resno se zato že računa s Hitlerjevo vlado februarja, najkasneje pa aprila.

Milijoni stavijo zadnje upanje na Hitlerja. Zato armada obupancev, ki pričakuje od njega čudežnega odrešenja, spremembe, čaka na delo in kruh.

Skoraj se zdi, kot da bi si bila Brüningova vlada že na čistem, da mora prepustiti oblast Hitlerju. Socialni demokrati še igrajo nekaj komedije; toda že se vlada ozira po novem zavezniku. Ob Hitlerjevih nastopih v inozemstvu se je zdelo, kot bi bil on že tudi nekaj oficijelen organ in inozemstvo se je res začudeno vpraševalo: »Kdo pa vlada? Brüning ali Hitler?« Zadržanje obeh tabarov ima neko realno ozadje. Brüning bi v Hitlerjevi vladi sicer ne bil. A centrum bi bil. Torej po Westarpu. Bredtscheidu jutri Hitler in pojutrinjsem morada celo — Thalmann. Dr. Kaas se je peljal v Rim, da dobi tam instrukcije glede bodočega zadržanja centra. Zato dosedaj še ni prišlo do odločitve. Toda pota se že utirajo. Prav tisti znani p. Muckermann, ki je še nedavno grmel po časopisu in klical na križarsko vojno proti internacionalnemu in nacionalističnemu boljševizmu in pošiljal Hitlerja v pekel, se je pred nekaj dnevi v Essenu dolgo razgovarjal s hitlerjanci. Mar je centru res tako zelo na tem, da reši kapitalistični sistem?

Brez dvoma je, da se tudi s Hitlerjem ne bo dalo rešiti, kar je namenjeno pogubi. Če gre centrum s Hitlerjem, se pač ne bo delalo mnogo drugače kot pa dosedaj Brüning. Če pa bi hotel Hitler sam, tedaj bi bil kaos. Kajti Hitler ne ve prav nobene poti iz zagate, še ni razvil prav nobenega recepta, kako bi on

izlečil družbo in dal ljudstvu resnično gospodarsko in politično svobodo. Kajti to hočejo mase danes od vseh političnih strank in njenih voditeljev. Hitlerjeve dosedanje izjave prekašajo po polnosti fraz izjave vseh političnih demagogov. Pač žalosten diktator. Mussolini je brezprimerno nad njim. Priznati hoče zasebne dolgovne in vse obresti, reparaacije bi plačal, če bi bilo Nemčiji to mogoče. Zasebno lastnino hoče pustiti čisto nedotaknjeno. Le pomade za lase in potrebščine za šminkanje se ne bodo več uvažale v Nemčijo. Proti kapitalistom ne bo podvzel nobenega ukrepa, nič jim neč vzeti. To je vsa Hitlerjeva modrost. Seveda so njegovi »ideali«: stanovska družba, moralna ozdravitev ljudstva, močna centralna vlada, narodno edinstvo, boj boljševizmu in zdravo narodno časopisje. Toda vse te prelepe besede bi se uresničevale s tem, da bi »padale glave« in bi se poskušala uvesti diktatura. Kapitalizem, ta oče vsega zla našega veka, pa bi ostal sakrosankten. Zato ni čudno, če so banke za Hitlerja in so mu dale za gospodarskega svetovavca urednika »Berliner Börsenzeitung«.

In kakšna je resnična rešitev? Krščanska socialistična stranka delavcev in kmetov Nemčije je imela te dni v Aachen velik zborovanje delegatov iz vse države. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva odločno preukrenitev v vseh smereh. Kapitalizem mora pasti! Uvesti se mora smoteno gospodarstvo. Nemčija se mora s svojo orjaško industrijo nasloniti na vzhodne agrarne države. Proti Hitlerju kliče stranka h generalni stavki v industriji, prometu in trgovini in k davčni stavki. Proti tem sredstvom so tudi Hitlerjeve razbojniške tolpe brez moči. Stranka zaupa v zdravo jedro nemškega naroda, to je delavca in kmeta.

Zvišanje bolniških prispevkov

Dne- vi	Mezdni razred.					
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
	Dinarjev					
1.	0.75	0.90	1.08	1.27	1.50	1.79
2.	1.50	1.79	2.15	2.54	2.99	3.59
3.	2.24	2.69	3.23	3.81	4.49	5.38
4.	2.99	3.59	4.31	5.08	5.98	7.18
5.	3.74	4.49	5.38	6.35	7.48	8.97
6.	4.49	5.38	6.46	7.62	8.97	10.76
7.	4.49	5.38	6.46	7.62	8.97	10.76
8.	5.23	6.28	7.53	8.90	10.47	12.56
9.	5.98	7.18	8.61	10.17	11.96	14.35
10.	6.73	8.07	9.69	11.44	13.46	16.15
11.	7.48	8.97	10.76	12.71	14.95	17.94
12.	8.22	9.87	11.84	13.98	16.45	19.73
13.	8.97	10.76	12.92	15.25	17.94	21.53
14.	8.97	10.76	12.92	15.25	17.94	21.53
15.	9.72	11.66	13.99	16.52	19.44	23.32
16.	10.47	12.56	15.07	17.79	20.93	25.12
17.	11.21	13.46	16.15	19.06	22.43	26.91
18.	11.96	14.35	17.22	20.33	23.92	28.70
19.	12.71	15.25	18.30	21.60	25.42	30.50
20.	13.46	16.15	19.38	22.87	26.91	32.29
21.	13.46	16.15	19.38	22.87	26.91	32.29
22.	14.20	17.04	20.45	24.14	28.41	34.09
23.	14.95	17.94	21.53	25.42	29.90	35.88
24.	15.70	18.84	22.60	26.69	31.40	37.67
25.	16.45	19.73	23.68	27.96	32.89	39.47
26.	17.19	20.63	24.76	29.23	34.39	41.26
27.	17.94	21.53	25.83	30.50	35.88	43.06
28.	17.94	21.53	25.83	30.50	35.88	43.06
29.	18.69	22.43	26.91	31.77	37.38	44.85
30.	19.44	23.32	27.99	33.04	38.87	46.64
31.	20.18	24.22	29.06	34.31	40.37	48.44

Za prostovoljno nadaljujoče člane je prispevek ravnoličnik, kot za obvezno zavarovane člane. Za prostovoljne zavarovance pa se je prispevek zvišal takole:

Tisti, ki so doslej plačevali

Din 13.05 bodo odslej plačevali Din 14.—

„ 17.40 „ „ „ 18.85

„ 36.— „ „ „ 39.—

„ 72.— „ „ „ 78.—

Tabelo, ki velja za državne dnevničarje, objavimo prihodnjic.

Znižanje dajatev.

Dosedaj so dobivali člani, ki so bili v zadnjem letu pred obolenjem vsaj šest mesecev, ali v zadnjih dveh letih vsaj 12 mesecev zavarovani, bolniške podpore v slučaju dolgotrajne bolezni do vključno 52 tednov.

Od 1. decembra 1931 dalje ne bodo več priznane podpore za 52 tednov, ampak samo in največ za 26 tednov. V primeru, da je kdo pridobil pravico do podaljšanja na 52 tednov, ker bi padel prvi na 52 tednov, bo imel še pravico do 52 tednov. Komur pa pade zadnji dan 26-tedenske podpore dobe na 30. november 1931, ne bo imel več pravice do podaljšanja na 52 tednov, ker bi padel prvi dan podaljšane podpore dobe na 1. december 1931. Prispevki za nezgodo ostanejo neizpremenjeni. Ta uredba pa baje velja le za čas krize odnosno do konca leta 1932.

Doma in po svetu

Vlada generala Živkovića je odstopila.

Kralj Aleksander se je vrnil iz Pariza.

Nova stranka, jugoslovanska seljačka radikalna demokracija je z odlokom notranjega ministra dovoljena.

Med Rusijo in Poljsko se bo podpisala pogodba o nenapadanju. Enako pogodbo bosta sklenili Francija in Rusija.

Konference diplomatov bodo 18. jan. in 2. februarja. Prva bo o reparacijah, druga pa o razorožitvi. Skoro nihče ne upa, da bi konferenci uspeli.

V Nemčiji se po prisilnem božičnem premirju zopet začenja borba med fašisti in meščanskim republikanskim taborem. Napovedani so veliki shodi in manifestacije.

Podonavska federacija naj bi bila rešilna bilka za srednjeevropske države. Misel je sprožil češkoslov. zun. minister dr. Beneš. Zvezne države: Češkoslovaška, Avstrija, Madjarska, Jugoslavija in Romunija naj bi si medsebojno pomagale zlasti gospodarsko.

Konferenca male antante se bo vršila te dni. Razpravljali bodo o medsebojnih odnosih držav, članic zveze in o priznanju sovj. Rusije.

Madjarska je proglasila moratorij.

Na predsednika francoske republike je bil poskušen atentat. Napadalec so zaprli.

Protifašisti so izvršili v Ameriki več atentatov s peklenskimi stroji na fašistične italijanske konzule. Stroji v obliki paketov pa so eksplodirali že na poštah in so prišli ob življenje čisto nedolžni ljudje.

V Indiji se je začela orjaška borba indijskega naroda za svobodo. Gandi se je vrnil iz Londona. Narod je sklenil, da se davki ne bodo plačevali in da se mora vse angleško blago zavračati. Angleška vlada je zato Gandija aretirala. Pripravlja se, da vrže v ječe še vse pomembnejše voditelje. Indijci izjavljajo, da se bodo borili sedaj z vsemi sredstvi in do konca. Kje si je prav za prav vzela Anglija pravico, da sme zatirati več sto milijonski indijski narod?

Mandžurija je sedaj vsa v posesti japonske armade. Zadnje dni so zasedli Japonci skrajne južne dele dežele in stoje sedaj tik ob znanem kitajskem zidu, za katerega so se umaknili Kitajci. Njihove armade štejejo več 100.000, a so se vsled notranjih razprtij morale umakniti pred 30.000 mož broječo japonsko vojsko. Japonci se pogajajo sedaj z Rusi, kako si bodo razdelili interese v tej bogati deželi.

Pred katastrofo?

Nemčiji se bližajo ure odločitve. Razvoj kapitalizma gre tu kljub vsem zasilnim naredbam, ki pa niso prinesle ljudstvu nobenih olajšanj in niso ozdravile državnih financ, v vihnem tempu svojim usodnim rezultatom nasproti.

Tudi zadnje navedbe ne bodo odvrgle najhujšega, čeprav pomenijo prav za prav konec svobodnega gospodarstva in predstavljajo dejanje, kakršnega si ni upala napraviti niti Mussolinijeva diktatura. Mezde in plače se znižajo za 10%. Kolektivne pogodbe so vse razveljavljene. Privikrat diktira vlada delavstvu plače. To znižanje naj bi se po nameri vlade izenačilo z znižanjem cen, najmanj in obresti. Obenem pa se je prometni davek dvakratno povečal. Vse to pa pomeni novo težko obremenitev vsega delovnega ljudstva. Sicer pa, ali se morejo cene znižati za 10%, če se davek na promet dvakratno zviša? Pa tudi, če bi se to dalo in če se tudi plače in cene znižajo, mar ne ostanejo še prav iste soci-

alne razlike, ali ostane prav za prav vse pri starem? Misli s tem na konkurenčno zmožnost z drugimi državami na svetovnih tržiščih, pa je nespametno. Kdor ve, da je celoten kapitalističen sistem vzrok mednarodne in tudi nemške krize, ta tudi ve, da te navedbe niso nastavile sekire na korenine zla. Kajti nič ni v teh naredbah o kakem znižanju visokih generalskih pokojnin, o znižanju izdatkov za vojsko, nič o ukinitvi podpor veleposestnikom. Te navedbe tudi ne kažejo poti, kako naj dobi pet milijonov brezposelnih dela. S temi naredbami je vlada odprla zadnji register, a temeljna vprašanja so ostala nerešena.

Podoba političnega položaja pa je še bolj obupna. Hitler se že gerira kot nemški diktator. Šefe svojega tiska pošilja v London in Rim in daje inozemskim časnikarjem izjave kot bi Brüning in Hindenburg sploh ne eksistirala več. Da si vlada to sploh pusti dopasti, nam dokazuje, kako zelo je lok napet. Brüning-

Novi obrtni zakon in delavsko pravo

Vajenci.

Pogoji za sprejem vajencev so: dovršeno 14. leto, dovrščena osnovna šola ali vsaj pismenost, zdravniški pregled, mišljenje državnega zavoda za pospeševanje obrti in industrije v vsaki banovini.

Upravna oblast more poedinemu obrtniku odvzeti pravico do izučevanja vajencev, ako je težko zanemarjal svoje dolžnosti napram vajencu v pogledu hrane, obleke, stanovanja, izučevanja ali pošiljanja v šolo.

Minister za industrijo in trgovino more v sporazumu z ministrom za socialno politiko in po zaslišanju delavskih in delodajalskih zbornic določiti za poedine stroke, kakšno sme biti v poedinih delavnicah številčno razmerje vajencev in pomočnikov.

Tako uredbo morejo izdati ali za celo državo ali pa za poedine banovine, kraje in stroke.

Pri odrejanju tega razmerja se morata vzeti v obzir zaposlitvena možnost in

možnost izučevanja vajencev.

Vajeniška pogodba se sklepa pri pristojni obrtni zadrugi. Če pa take zadruge ni, ali če nima sedeža v dotičnem okraju, pri občinskem načelstvu dotične občine, kjer se vajenec uči. Okrajno glavarstvo more všteti v izjemnih slučajih v rok učenja tudi učenje, za katero ne obstoji predpisana učna pogodba.

Z ministrsko uredbo se bo predpisal za posamezne stroke čas učenja, ne sme

POMANJKLJIVOSTI KOŽE

kot solčne pege, mozolje, gube, lišaje itd. bi se morale zdraviti samo s sredstvi, katera medicinsko učinkujejo. Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito lica in kože je brezpogojno zanesljiva. Za naprej poslanih 40 Din dva lončka franko, po povzetju 10 Din več. Isto toliko stane Fellerjeva močna Elsa-pomada za rast las. Oboje se naroča pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 349, Savska banovina.

pa biti krajši od dveh in ne daljši od štirih let. Okrajno glavarstvo more podlajati učno dobo za tri mesece, ako je pristojna šolska oblast učenca za časno ali pa za stalno izključila iz obrtno nadaljevalne šole.

Ako je vajenec brez svoje krivde prekinil učenje pri enem obrtniku, se mu ta učna doba prišteje k učni dobi pri drugem obrtniku, pri katerem nadaljuje učenje. Ako pa je vajenec prekinil učenje po svoji krivdi, se mu ta doba ne šteje v učno dobo. Daljše prekinitve učnega razmerja se morajo javiti nadzorni oblasti, učna doba pa odgovarjajoče podaljšati.

Po dovršenem prvem letu učenja ima vajenec pravico do odškodnine za delo. Ta odškodnina bo določena s pravilnikom.

To in ono

Pragersko. Dne 7. nov. 1931 je bil pogreb tov. Matevža Polanca, blagajnika osebne blaginje na Pragerskem. Bil je zvest član »Prometne zveze železn. Jugoslavije«, skupine Pragersko. Blag mu spomin!

V istem mesecu dne 28. nov. 1931 smo spremili k večnemu počitku drugega tovariša, predsednika Schigerta Ivana, skladiščnika na Pragerskem. Bil je krščanski in vzoren tovariš. Izpodbujal in navduševal je svoje stanovske tovariše k večji agilnosti, da bi se bolj okrepili tukajšnja skupina. Zgubili smo tovariša, katerega bo težko nadomestiti. Dokaz, da so ga radi imeli, je bil množično obiskani pogreb. Dragi tovariši! Počivaj v miru!

Hrastnik. Rudniški nadzornik in obratni vodja rudnika Hrastnik g. inženjer Persoglijo je premeščen kot vodja rudnika v Kočevju. S 1. januarjem 1932 je že nastopil novo službo. V Hrastnik je prišel leta 1925. iz rudnika Karpna, ki ga je Italija tačas podržavila, pri nas je bil precej čisljan, ker je nastopal z delavci nepristransko. Zato mu želimo na njegovega novemu mestu srečo in zadovoljnost.

RUDARJI.

Huda jama. Na Stefanovo se je vršil pri Sv. Jederti sestanek naše skupine. Udeležba je bila precejšnja. Poročala sta tovariša Mikeln iz Celja in Alojzij Lešnik, strokovni tajnik.

Tovariš Mikeln je v svojih izjavah lepo obrazložil pomen strokovnih organizacij. Nalagal je bedo delavstva, ki je enaka bedi rimskega proletarijata. Delavstvo je izkoriščano do skrajnosti, spravlja mora delodajalca čim višje dobičke. Zakaj? Delodajalci so organizirani v raznih trustih, koncernih, delavstvo pa stoji ob strani, neorganizirano. Vsa silna moč delavstva se bo razbinihla, ako se ne bo delavstvo prebudilo in se oklenilo svojih organizacij. Le organizirano delavstvo je sposobno odbiti razne napade kapitalistov. Zgled Nemčija, pri nas Jenice. Tovariši naj enkrat spoznajo, da je najbolje naložen denar tisti, ki ga izdaja za svojo strokovno organizacijo.

Tovariš Lešnik je še spopolnil seznam krivic, ki se dogajajo tudi nad rudarji. Omenil je tudi konferenco, ki se je vršila dne 24. decembra 1931 v obratni pisarni v Hudi jami med vodstvom rudnika in delegati dru-

ge rudarske skupine. Uspehi so le malenkostni. Več bo pa poročal na prihodnjem sestanku. Pozival je tudi delavce, da naj poravnajo spore, ki nastanejo, sami med seboj. Najgrše je denuncijanstvo. To si naj zapomni vsak delavec.

Predsednik je še pozval tovariše k požrtvovalnemu delu za razmah skupine v prihodnjem letu in zaključil sestanek.

Ljubljana. Obveščamo vse člane, da se vrše redni informativni mesečni sestanki vsako prvo in tretjo nedeljo ob 10. uri dopoldne v prostorih Prometne zveze, Delavske zbornice. Prvi tak sestanek se bo vršil v nedeljo dne 17. januarja 1932. Z ozirom na važnost sestanka dne 17. t. m. pozivamo članstvo, da se ga v lastnem interesu udeleži v čim večjem številu.

Nova vlada

Nova vlada je bila sestavljena dne 5. januarja. Sestoji iz 14 ministrov: Peter Živković je predsednik, dr. Marinković zun. minister, dr. Kramer trgovski minister, Jan. Pucelj za soc. politiko in nar. zdravje, dr. Sršić za notr. zadeve, dr. Kojić za prosveto, B. Maksimović za pravosodje, dr. Šibenik za gozdove in rudnike, L. Radivojević za pošto in promet, J. Demetrović za kmetijstvo, N. Preka za zgradbe, general Stojanović za vojsko, dr. Gjorgjević za finance in dr. Kralević za telesno vzgojo naroda.

Kupujmo domače blago

Z velikim zanimanjem smo čitali v predzadnji številki »Trgovskega lista« članek mariborskih manufakturstov »Kupujmo domače blago«. Končno je vendar prišel tudi nekdo drugi, ki ni iz delavskih vrst in povedal, da naša domača tekstilna industrija (sicer je udeležena po večini tuji kapital) preveč izrablja carinsko zaščito. Važno za našo javnost je to, da so to ugotovili ljudje, ki izhajajo neposredno iz vrst gospodarskih krogov. Ugotovitve, koliko znaša carina na posamezno blago, so silno zanimive. Iz tega sledi, da si tekstilne tovarne k proizvodnji, ki se izdelujejo doma, priračunajo tudi zaščitno carino. Pri več vrstah blaga znaša carina 50 do 60% od vrednosti blaga. Tukaj se vidi, kako ogromne dobičke črpa iz tega naslova pod krinko zaščitne carine tekstilna industrija.

Kako pa plačujejo svoje delavstvo? Najslabše od vse ostale industrije. Delavke zaslužijo tedensko od 60 do 90 Din, moški pa od 100 do 130 Din. Jetika ima tu svoj največji delež.

Ali ne bi bilo prav, da bi vse to nekoliko kontrolirali in dosegli vsaj delno znižanje cen manufakture. Do danes ni čutili nobenega znižanja, vsaj v detajlu ne. S takimi zaščitnimi carinami, ki polnijo žepe samo posameznim podjetnikom, pa proč, ker nam samo blago podražuje. Zato ni čudno, da je kriza tako ob-

čutna. Saj se na ta način zahteva od delavca dvojni davek. Prvič dela v tovarni skoraj zastoj, drugič pa mora kupiti blago za 50% dražje, kot sicer. Pa iščemo vzrokov revščine in propadanja. Saj so tu vendar jasno na dlani.

Kdo bi bil odločilen, da napravi v tem pogledu red?

Kapitalistične manire

Življenje delavca — zlasti rudarja — je trnjeva pot. Koliko jih je danes brezposelnih, dasi bi radi delali, a kapitalist računa le s suhimi številkami in gleda na to, da se njegovo bogastvo veča in veča, delavec-trpin, ti pa le garaj, dokler moreš, dokler te nekega dne ne postavijo na cesto kot neraben stroj. — Kaj je mar kapitalistu za usodo mnogih, ki morajo pri vseh zemeljskih bogastvih, ki jih posedujejo nekateri, trpeti glad in pomanjkanje in ne zaslužijo niti toliko, da bi bilo za najnujnejše življenjske potrebe. — Mladi fantje, ki pridejo od vojakov, iščejo delo, a le redki so tako »srečni«, da ga dobe. Vedeti je treba, da mora tisti, ki dobi delo, na drug način okusiti vso »naklonjenost« delodajalca. Da kdo manj zasluži, kakor pred nastopom vojaške službe, ni nič novega. Ako si bil prej izučen kopač itd., si danes poraben za kakšnega vozača in podobno. Če nisi s tako »maniro« zadovoljen, lahko pričakuješ, da ti porečejo nekega dne: ne potrebujemo te in slično. — Pravijo, da je nekje v Ljubljani fond, kjer se zbira že od aprila t. l. denar od že itak skromnega zaslužka rudarjev, a o obetnem pravilniku za razdeljevanje podpore brezposelnim rudarjem ni duha ne sluha. Smo res radovedni, kdaj bo zagledal beli dan.

Krekova knjižnica

Razposlana je zadnja letošnja knjiga »Zgodba o blaznem Gunnarju« od Selme Lagerlöf. Kdor bi je ne prejel, naj takoj piše ponjo. Zaupnike prosimo, naj nam ne vzamejo za hudo, če jih večkrat opominimo za to ali ono. — Delavska založba.

Opozori o Uprave

Položnice smo priložili današnji številki. Prosimo vse naročnike, da se je poslužijo in naročnino poravnajo. V služaju, da je kateri od naročnikov že poravnal, naj spravi položnico za poznejši čas ali pa pridobi za list novega plačujočega naročnika.

Upravništvo »Delavske Pravice«.

Sprememba uradnih ur pri I. del. hranilnici, r. z. z. o. z. v Ljubljani na Miklošičevi cesti 22, palača Delavske zbornice. Od 1. januarja 1932 dalje so uradne ure pri I. delavski hranilnici in posojilnici vsako sredo in soboto od 10 do 12 dopoldne.

Srečno novo leto

želi svojim odjemalcem

Slavko Omejc

čevljarstvo

Št. Vid nad Ljubljano

Srečno novo leto

želi svojim odjemalcem

Franc Menard

krojaštvo

Št. Vid nad Ljubljano

Srečno novo leto

želita svojim cenjenim odjemalcem

Franc in Marija Zorko

parna pekarna in slaščičarna

Celovška cesta 68, Ljubljana

Srečno novo leto

želi svojim naročnikom

IVAN VRHOVEC

krojač

Št. Vid nad Ljubljano št. 90

Tovariši! V vseh podjetjih pripravite volitve za obratne zaupnike. — Kjer so naši somišljeniki, morajo biti tudi obratni zaupniki.

Samo 4 Din plačaš mesečno — pa dobiš letno tri knjige »Krekove knjižnice«

Hermann Suderman:

GOSPA SKREB

Roman

Pripovedoval je z mirnimi, jasnimi besedami, kar je vedel o obtoženci in slikal njegovo naravo, povedal je tudi, da se je sam čutil njemu sorodnega.

Ko je to rekel, je dvorano preletelo mrmranje, porotniki so izpustili odrezke papirja in dva ali trije so s šumom zaprli nožičke.

»Kaj se je zgodilo, ko je gospod Douglas trčil z vašim očetom skupaj?« je vprašal predsednik.

»Tega ne morem povedati,« je odvrnil s trdnim glasom.

»Zakaj ne?«

»Moral bi govoriti slabo o svojem očetu,« je odgovoril.

»Kaj se pravi to: slabo?« je vpraševal predsednik. »Ali hočete s tem reči, da se bojite, da bi s tem očeta izpostavili kazensko pravnemu zasledovanju?«

»Da!« je odvrnil lahno.

Spet je šlo mrmranje po dvorani in za hrbtno je slišal, kako se je oglašil oče, škripajoč z zobmi: »Paglavci zarukani!« A ni se dal zavesti po teh besedah.

»Zakon vam dovoljuje, da se v takem slučaju odrečete izpovedi,« je nadaljeval predsednik. »Kako se je pa zgodilo, da se je oče obrnil proti Raudszusu?«

Brez prestanka je pripovedoval dogodek dalje, le ko se je moral izpovedati, kako je nesel očeta v hišo, mu je glas drhtel, in obrnil se je, kakor da bi ga hotel prositi odpustanja.

Stari je bil stisnil pesti in zobje so mu šklepetali. Moral je doživeti, da mu je lastni sin trgal glorio junaka z glave.

»In ko ste hlapca odslovili, ga niste nič več videli ne slišali o njem?« je izpraševal predsednik.

»Ne...«

»Ko ste se v noči požara prebudili, kaj ste najprej zagledali?«

Dolg molk. Pavel se je z obema rokama zagrabil za čelo in se opotekel za dva koraka nazaj.

Po dvorani se je zganila kretnja sočutja. Niso mislili drugega, kot da ga je spomin na strašni hip popolnoma prevzel.

Molk je trajal dalje.

»Tak odgovorite vendar!«

»Nisem — nič — spal.«

»Torej ste bili še budni? ... Ali ste se nahajali v spalnici, ko ste zapazili prvi soj ognja?«

»Ne!«

»Kje ste bili?«

Dolg odmor. Slišal bi se list, če bi padel na tla, tako tiho je bilo v dvorani.

»Niste bili v domači hiši?«

»Ne!«

»Torej kje pa?«

»Na — vrtu — v — Helenentalu!«

Zamolkel šum je vstal in se stopnjeval do viharja, ko je stari Douglas planil s svojega sedeža in z grmečim glasom zavpil v dvorano: »Kaj ste pa tam iskali?« Stari Meyhöfer je sunil kletev iz sebe, Elsbeth je izgubila vso barvo in z glavo težko omahnila na naslonjalo.

Predsednik je prijel zvonec.

»Prosim pričo, naj da mir,« je govoril, »jaz sam stavim vprašanja. — Torej gospod Pavel Meyhöfer, kaj ste hoteli na Helenentalnem vrtu?«

Isti hip se je v ozadju dvignilo novo mrmranje in v prostoru za pričo se je stvorila okrog Elsbeth gruča.

»Kaj pa je?« je vpraševal predsednik.

Državni pravdnik, čigar očem ni ušel niti prašek v vsej dvorani, se je sklonil do njega in mu zašepetal z dosti govorečim nasmehom: »Ženska priča je omedlela!«

Zdaj se je nasmehljaj tudi predsednik in ves sodniški zbor se je smehljaj.

Elsbeth je zapustila dvorano in oče jo je podpiral...

Zdaj je vstal majhen mož z ostro rezanim obrazom, ki je sedel pred obtožencem in se je ves čas igral s svežnjem ključev, in rekel: »Prosim gospoda prezidenta, naj razpravo odgodi za pet minut, ker je prisotnost udeležene priče važna.«

Pavel je temu možu vrgel boječ pogled. Razpravo so odgodili.

Pet minut je bila cela večnost. Pavel je smel sesti na klopi za pričo. Oče ga je gledal naravnost z besnimi očmi, a mu ni dal nobenega znaka, da bi rad govoril z njim.

Elsbeth so privedli nazaj v dvorano; bila je blede kot smrt, in Pavel je iznova stopil pred ograjo.

»Opozarjam vas še enkrat,« je začel predsednik, »da se v vsem natančno držite resnice, zakaj saj veste, da je vsaka beseda vaše izpovedi pod prisego.«

»Vem,« je rekel Pavel.

»Vendar imate pravico, da ne izpoveste, če mislite, da se morate bati, da bi izpoved prinesla vam ali komu od vaših kako kazni. Ali se hočete kot poprej tudi zdaj poslužiti te pravice?«

»Ne!«

Izgovoril je to s trdnim, jasnim glasom, zakaj v njem je vžela gotovost, da je Elsbethina čast brez rešitve šla po vodi, če bi zdaj molčal.

»A če postane moja prisega kriva prisega?« mu je zvenelo za tem iz vesti. Bilo je prepozno.

»Torej — kaj ste hoteli na vrtu?« je vprašal predsednik.

»Hotel sem — popraviti, kar smo v naši hiši zagrešili proti gospodu Douglasu.«

Mrmranje razočaranja in nevere je šlo po dvorani.

»In zato ste lazili po tujem vrtu?«

»Nekaj je v meni zahtevalo, da moram dobiti kogarkoli, ki bi ga mogel prositi oproščenja.«

»In v ta namen ste si izvolili noč?«

»Nisem mogel spati.«

»In nemir vas je gnal tja?«

»Da.«